

PROJEKTI O FORMIRANJU PROIZVODNO-PROMOTIVNIH CENTARA

Projekat o problemima demografskih kretanja na Durmitorskem području u cilju iznalaženja rješenja za zaustavljanje procesa depopulacije obuhvata:

- Izradu projekta seoskog oglednog gazdinstva za savremenu proizvodnju i način života,
- Izradu projekata za proizvode sa zaštitnom oznakom geografskog porijekla na bazi resursa Durmitorskog područja koji će imati sve karakteristike biološki visoko kvalitetne hrane,
- Izradu studije o sirovinskoj osnovi (sakupljanje i plantažna proizvodnja) i izrada projekata o mogućnosti prerade jagodičastog voća, ljekovitog bilja i šumskih plodova,
- Izradu projekata o izgradnji mini mljekara i modernizaciji odgovarajućeg broja farmi sa kojih bi se otkupljivalo mlijeko.
- Organizovanje skupova pod nazivom Integralni razvoj brdsko-planinskih područja
- Izradinju program aktivnosti za razradu i realizaciju projekta- Ekorazvojna inicijativa Durmitorskog područja,
- Izradu i realizaciju projekta o proizvodima geografskog porijekla na bazi resursa Durmitorskog područja (Durmitorski sir, Durmitorski med i proizvodnja ribe),
- Izradu studije o aktuelnim demografskim kretanjima i mjerama zaustavljanje procesa depopulacije
- Izradu projekata o formiranju proizvodno promotivnih centara kao baze za razvoj agroturizma-
- Izgradnju minimljekare i modernizacija stočarskih farmi.

Opredjeljenje vlade u pogledu realizacije inoviranog Programa integralnog razvoja Durmitorskog područja podrazumijeva donošenje mjera i djelovanje u sledećim pravcima:

- U domenu politike regionalnog razvoja Crne Gore preduzimanje specifičnih mjera za pružanje podrške i pomoći u planiranju razvoja, obrazovanju kadrova i podsticanju investicija koje treba da doprinesu ubrzanju razvoja Durmitorskog kraja kao nerazvijenog brd.planinskog regiona.
- U oblasti investicija za razvoj društvene infrastructure a time i društvenih službi i servisa primijeniti kriterijume prilagođene uslovima brdplaninskih područja imajući u vidu potrebu revitalizacije sela poboljšanja uslova života stanovništva i zaustavljanja poodmaklog procesa depopulacije područja.
- Oslobođanje od plaćanja poreza mlađih od 40 godina.
- Premiranje poljoprivrednih proizvoda, regresiranje priplodne stoke
- Organizovanje otkupa poljoprivrednih proizvoda, ljekovitog bilja i šumskih proizvoda, finansiranje robnih rezervi za potrebe stanovništva
- Veće izdvajanje i korišćenje prirodne rente za razvoj područja
- Definisanje zemljišne politike i davanje olakšica ili ustupanje na korišćenje zemljišta kod investicionih ulaganja.

Imajući u vidu nerazuđenost mreže privrednih organizacija i društvenih institucija koje bi mogle biti nosioci realizacije "Programa integralnog razvoja Durmitorskog područja" potrebno je razviti odgovarajući institucionalni organizam. To se u prvom redu odnosi na potrebu formiranja finansijskih i drugih razvojnih institucija, Agencija za pružanje usluga za mala i srednja preduzeća, obezbjeđenje kvalifikovanih i kompetetnih kadrova. Isto tako potrebno je napraviti studije o uslovima i mogućnostima formiranja promotivnih proizvodnih centara u: Njegovuđi, Javorju, Virku i u okviru njih izraditi pilot projekte o aktivnostima u domenu poljoprivrede, turizma i kućne radnosti. Bitan faktor za dalji razvoj Durmitorskog kraja predstavlja formiranje novih preduzeća, zadruga i udruženja.

PRIORITETNI PROJEKTI

Da se u okviru Agrobiznis centra formira zadruga koja bi vremenom prerasla u Agrobiznis sistem korporaciju (Agrokombinat) koji bi bio pod upravom Agrobiznis centra, kao nosioc projekta, odnosno Opština Žabljak bi bila vlasnik 51%, a ostalo strateški investitor. Ovaj Agrokombinat zakupio bi posjed od bivšeg društvenog preduzeća Jezeracoop ovčarsko-govedarsku farmu čiji su kapaciteti 200 muznih krava i 2000 priplodnih ovaca, kao i 1500 ha zemljišta, zatim klanicu sa sušarom. Ovdje se pruža mogućnost da se ova farma uveže ili objedini sa velikom govedarskom farmom bivšeg preduzeća Sinjajevine u selu Provalija, a koja je udaljena svega 10 km od ove. U sklopu ovog Agrokombinata trebalo bi oformiti Distributivno preradni centar zdrave hrane.

Ovaj Agrokombinat bio bi okosnica razvoja cjelokupne poljoprivrede na području Durmitora i sjevernog dijela Crne Gore, jer bi kooperacijom povezao poljoprivrednike i riješio problem tržišta nabavke repromaterijala i prodaje robnog proizvoda.

Prioritetni projekti u budućem radu Agrobiznis info centra, a od značaja za Durmitorski kraj su:

1. Zaštita robne marke geografskog porijekla Durmitorske ovce (jezeropivska pramenka),
2. U ukupnoj vrijednosti stočarske proizvodnje skorup i sir zastupljeni su sa 60% neophodno je brendiranje ovog proizvoda kroz zaštitu robne marke geografskog porijekla
3. Uvažavajući činjenicu da smo fizičkim obomom najveći proizvođači krompira bilo bi realno i ovaj proizvod zaštiti brendiranjem robne marke Durmitorski krompir.
4. Poželjno bi bilo da Žabljak kao organska sredina, ekološki očuvana, dobije minimljekaru sa sirarom koja će se osnovati kao akcionarsko društvo, čime bi se stvorili realni uslovi za brendiranje Durmitorsko sira.
5. Formiranje pogona za sušenje i preradu ljekovitog bilja.
6. Formiranje pogona za preradu jagodičastog voća i za preradu povrća.
7. Med sa područja Durmitora je izuzetno kvalitetan proizvod i s obzirom na veliko učešće ljekovitih biljaka na Durmitorskim livadama ima veliku ljekovitu vrijednost pa bi uz ovaj projekat ljekobilja mogao ići i projekat zaštite Durmitorskog meda I formiranje pogona za pakovanje i vrcanje.

8. Durmitorski seljaci zemljoradnici imaju veliki problem skladištenja krompira I objekta za smještaj i sušenje žitarica, pa bi u tu svrhu trebalo izgraditi jedan skladišni objekat silos ili drugi namjenski za žito i krompir.
9. Projekat nabavke planinskog kombajna za žito.
10. Žitarica ječam je tradicionalna biljka koja je na području Jezera autohtono očuvana i kao takva zaštićena u banci gena. To je već olakšavajuća okolnost da se dođe do robne marke.
11. Projekat nabavke opreme za preradu vune-vunovlačaru kao opreme za preradu kože.